

Довідково Округу Канадського (Тов.)
CZAT PRASOWY.
L. inv. 134
Ілюстрована Шевченківська Бібліотека

№ 13.

КНЯЖНА.

З 1 малюнком і портретом.

165022

Накладом „Канадийского Фармера“

852 MAIN STREET,

WINNIPEG, CANADA

ЛНБ України ім.В.Стефаника

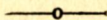
00504822 (L)

2006
2014

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека.
№ 13.

КНЯЖНА.

З 1 малюнком і портретом.

165022

165022

Накладом „Канадійского Фермера.”
852 Main Street, Winnipeg, Canada.

10R.

11

№ 127733

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ 11 127733

M. Weber

Княжна.

Зоре моя вечірняя!
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.
Роскажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає,
Як широка сокорина
Віти розпустила,
А над самою водою
Верба похилилась —
Аж по воді розістлала
Зелені віти,
А на вітах гойдають ся
Нехрещені діти, —
Як у полі на могилі
Вовкулак ночує,
А сич в лісі та на стрісі
Недолю віщує, —
Як сон-трава при долині
В ночі розцвітає.
А про людей — та нехай їм:
Я їх, добрих, знаю,
Добре знаю!... Зоре моя,
Мій друже єдиний!
Ти не знаєш, що діється
В нас на Україні;
А я знаю, і розкажу
Тобі, й спать не ляжу,
А ти завтра тихесенько
Богові розкажеш.

I.

Село! і серце одпочине.
Село на нашій Україні —
Неначе писавка. Село
Зеленим гаєм поросло,
Цьвітуть сади, біліють хати,
А на горі стоять палати,
Неначе диво, а кругом
Широколисті тополі,
А там і ліс, і ліс і поле,
І сині гори за Дніпром...
Сам Бог вітає над селом!

Село! село! Веселі хати!
Веселі з-далека палати —
Бодай ви терном поросли!
Щоб люде й сліду не найшли,
Щоб і не знали, де й шукати!

В тому господньому селі,
На нашій славній Україні,
Не знаю, де вони взялись,
Приблуда князь, — була й княгиня.
Ще молоді собі були,
Жили самі, були багаті:
Високі на горі палати,
Чималий у яру ставок,
Зелений по горі садок,
І верби, і тополі,
І вітряки на полі,
І долом геть собі село
По-над водою простяглось.

Колись там весело було:
Бувало, літом і зимою
Музика тне, вино рікою
Гостей неситих налива;
А князь аж синій похожає,
Та сам несьмілим наливає,
Та ще й покрикує: »віват!«

Гуляє князь, гуляють гості,
І покотились на помості.
А завтра знову ожива
І знову пе, і знов гуляє.
І так за днями день минає.
Мужицькі душі аж пишать,
Судовики благають Бога;
П'яниці знай собі кричать:
»І патріот! і брат убогих!
Наш славний князь! Віват! віват!«
А патріот, убогих брат,
Дочку й теличку однімає
У мужика, — і Бог не знає,
А може знає, та мовчить!

II.

Княгиня в-заперті сидить.
Її і в сїни не пускає
Убогих брат. А що-ж робить?
Сама втекла і повінчалась;
І батько й мати не пускали,
Казали: в гору не залазь!
Так ні, за князя! От і князь!
От і пишайсь тепер, княгине!
Загинеш, серденько, загинеш,
Мсв ряст весною у-ночі;
Засхнеш, не знати-меш нічого:
Не знати-меш, як хвалять Бога,
Як люде люблять, живучи.
А жить так, Господи, хотїлось!
Хотїлось любити
Хоч годочок, хоч часочок,
На сьвіт подивитись.
Не довелось, — а все було,
Всього понадбала
Стара мати. Саму тебе
Мов намалювала;
Хоч молись перед тобою,
Мов перед сьвятою.
Красо моя молодая,

Горенько з тобсю!
Жить би, жить, та славить Бога
І добро творити,
Та божою красотою
Людей веселити, —
Так же ні! А молодії
Та карії очи
Щоб марніли в самотині...
Може Бог так хоче?
Боже! Боже! Даєш волю
І розум на свѣті,
Красу даєш, серце чисте
Та не даєш жити.
Не даєш на рай веселий,
На свѣт Твій великий,
Надивитись, намолитись
І заснуть на віки!

Не весело на свѣті жить,
Коли нема кого любить.
Оттак і їй, одній, єдиній,
Ще молодій моїй княгині,
Красу і серце засушить
І марно згинуть в самотині —
Аж страшно. А вона молилась
І жить у Господа просилась,
Бо буде вже кого любить.
Всна вже матірю ходила,
Уже пишалась і любила
Свое дитя; і дав дожить
Господь їй радості на свѣті,
Узрїть його, поцілувать
Свое єдинеє дитя,
І перший крик його почути...
Ох діти! діти! діти
Велика божа благодать!

III.

Сльози висушли, пропали,
Сонце просіяло,

І княгиня з дитиною
Не тією стала;
Ніби на світ народилась,
Гралась, веселилась,
І княжній своїй маленькій
Сорочечки шила,
І маленькі рукавчата
Шовком вишивала,
І купала, й колихала,
Сама й годувала.
Бо княгині тільки вміють
Привести дитину,
А годувать та доглядать
Не вміють княгині;
А потім оха: »Забуває
Мене мій Поль, або Филат!«
За-щож воно тебе згадає?
За те хиба, що привела?
А моя свою дитину
Сама доглядала,
А п'яного свого князя
І не допускала.

Мов яблучко у садочку
Кохалась дитина.
І говорить уже стало,
І вчила княгиня
Тільки »мамо« вимовляти,
А »тату« не вчила...
І книжочок з кунштиками
В Ромні накупила,
Забавляла, розмовляла,
І Богу молитись
І азбуку по кунштиках
Заходилась вчити;
І що божий день купала,
Рано спати клала,
І пилиночки на неї
Впасти не давала,
І всю ніченьку над нею
Вітала, не спала,

Надивлялась, любувалась
Княжною своєю.
І жениха їй єднала,
І радїла з нею,
І плакала. Довгі коси
Уже розплїтала
І, лишенько, свого князя
П'яного згадала
У мундирі, та й закрила
Заплакані очі.
А дитині ніби снить ся,
Мов вимовить хоче:
—» Не плач, мамо! не розплїтай
Мої довгі коси,
Посїчуть ся... Шо день божий
Радости приносить
Своїй матері щасливї:
Дочка уродлива:
Мов тополя виростає
Сьвітові на диво.
Виростає, та недовго
Буде веселити
Свою матір: Бог карає
Княгиню на сьвітї.
А за віщо? Чудно людям,
Бо люде не знають,
Чому добре умирає,
Злеє оживає...

Занедужала княгиня,
І князь схаменував ся,
За бабами знахарками
По селах метнув ся.
Наїхали; заходились,
Лічили, лічили,
Поки її безталанну
В труну положили.

IV.

Не стало на селї княгинї,
І гусли знову загули,

А сирота її в селі,
Її єдина дитина,
Мов одірвалось од гільлі:
Ненагодоване і босе,
Сорочечку до зносу носить,
Спекло ся бідне на жару;
Лопуцьки їсть, ставочки гатить
В калюжах з дітьми у яру.
Умий ся, серденько, бо мати
Он дивить ся й не пізнає
Межи дітьми дитя своє,
І думає: тебе нестало.
Умий ся, серце, щоб пізнала
Тебе, єдиную свою,
І Господа б благословляла
За долю добрую твою.
Умила ся; а добрі люде
Прибрали, в Київ одвезли
У інститут. А там що буде?
Побачим.

Гусла загули,
Гуляє князь, гуляють гості,
Ревуть палати на помості,
А голод стогне на селі.
Ой стогне він, стогне по всій Україні,
Кара Господева. Тисячами гинуть
Голодні люде. А скирти гниють,
А пани й полову жидам продають,
Та голоду раді, та Бога благають,
Щоб ще хоч годочок хлібець не рожав:
Тогді б і в Парижі і іншому краю
Наш брат хуторячин себе показав!
А Бог — ні, не знає, бо то було б диво,
Щоб чув те і бачив, і не покарав...
Або вже аж надто довготерпеливій!...

Минають літа. Люде гинуть:
Лютує голод в Україні,
Лютує в княжому селі.
Скирти вже княжі погнили,

А він байдуже: пе, гуляє,
Та жидка з грішми виглядає.
Нема жидка... Хліби зійшли;
Радіють люде, Бога просять;
Аж ось із Києва привозять
Княжну. Мов сонечко зійшло
Над обікраденим селом.

V.

Чорнобрива, кароока,
Вилитая мати,
Тільки смутна, невесела.
Чого б сумувати?
Або може вже такою
Воно й уродилось?
Або може молодее
Чи не полюбило
Кого-небудь? Ні, нікогє!
Весела гуляла,
Мов ласочка з кубелечка,
На сьвіт виглядала
З того Києва; аж поки
Побачила села
Знівечені, з того часу
Стала невесела.

Мов сизая голубонька
Село облетіла;
У всіх була, всіх бачила,
Всі повеселіли:
Там словами привітала,
Там нагодувала;
Що день божий обходила
Село, помагала
Усякому, а сироти
До неї в покої
Приходили і матірю
Своєю сьвятою
Її звали, і все село
За неї молилось.

А тим часом жиди в селі
З грішми появилсь.
Радіє князь, запродує
З половою жито,
І молотить виганяє
Людей недобитих.
Змолотили, нівроку їм,
За одну годину
І з клунею провіяли.
Князь і не спочинув:
На могорич закликає,
Та пе та гуляє
Аж у гаї, бо в покоях
Дочка спочиває.

Гармідер, галас, гам у гаї,
Срамотні співи; аж лящить
Жіночий регіт; завиває,
Реве хазяїн: »Будем пить,
Аж поки наша доня спить!«

VI.

А доня в-заперті сидить,
В свойому сумному покою,
І дивить ся, як над горою
Червоний місяць аж горить.
З-за хмари тихо виступає,
І ніби гори оживають,
Дуби з діброви, мов дива,
У поле тихо одхожають,
І пугач луга, і сова
З-під стріхи в поле вилітає,
А жаби крякають, гудуть.
Дивітесь, очи молодії,
Як зорі божії встають,
Як сходить місяць, червоніє;
Дивіте ся, поки вас гріє,
А зорі спати не дають!

Головою молодою
На руку схилилась,

До півночі невесела
На зорі дивилась
Княжна моя. Дивила ся,
Та й плакати стала.
Може серце яке лихо
Тихо прошептало...
Та байдуже! поплакала
Трошки, усьміхнулась,
Помолилась, та й спать лягла,
І тихо заснула.

VII.

В гаю все покотом лежало,
Пляшки і гості: де що впало,
Там і осталося. Сам не впав,
Остатню каплю допивав,
Та й ту допив. Встає, не пада,
Іде в покої. Скверний гаде !
Куда ти лізеш? Схаменись!
Не схаменув ся. Ключ виймає,
Прийшов, і двері одмикає,
І лізе до дочки. Прокиньсь,
Прокинь ся, чистая! Схопись,
Убий гадюку — покусає!...
Убий, і Бог не покарає,
Як тая Ченчіо колись
Убила батька кардинала,
І Саваофа не злякалась.
Ні, не прокинула ся, спить.
А Бог хоч бачить, та мовчить,
Гріхам великим потурає...
Не чуть нічого. Час минає,
А потім крик, а потім гвалт
І плач почули із палат,
Почули сови; потім знову
Не чуть нічого. І в той час
Скирти і клуня зайнялась,
І зорі зникли. Хоч-би слово,
Хоч-би де голос обізавсь!
Пани в гаю не ворушились;
А люде збіглись та дивились,

І лізе до дочки...

Як дим до неба підіймавсь.

Прокинулись в-ранці гості,
Аж бачать, що лихо;
Покинули свого князя,
Та любо, та тихо.
Так і ми його покинем,
Так і Бог покине.
Тебе тільки не покине
Лихая година,
Княжно моя безталанна,
Знівчений цвіте!
Ти ще будеш покутувать
Гріхи на сїм сьвітї,
Гріхи батькові. О доле,
Лукавая доле!
Покинь їх хоч на старість,
Хоч на чужім поли,
На безлюддї! Не покинеш,
Поведеш до краю,
До самої домовини,
Сама й поховаеш.

В селї не бачили й не чули,
Де вона подїлась.
Думали, на пожарищі
Небога згорїла.

VIII.

Стоїть село невесело
На горі палати
Почорніли. Князь хиріє,
Не здужає встати;
А підвести нема кому,
Нїхто й не загляне
До грішного болящого
В будинки погані.
Люде трохи очуняли;
Господа благають,
Щоб княжна до їх вернулась.
А її немає,

І не буде вже сьвятої.
Де-ж вона поділась?
У Києві пресьвятому
В черниці постриглась.

Родилась на сьвіт жить, любить,
Сіять господньою красою,
Вітать над грішними сьвятою,
І всякому добро творить.
Та радости нестало в Бога
Для нещасливої княжни.

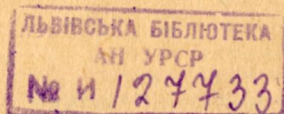
Шукаючи старовини
В моїй Україні убогій
Заїхав я у Чигирин,
І в давній монастир дівочий.
Великі дні, великі ночі,
Великі люде із руїн
На сьвіт виходять і говорять,
Говорять страшно... Плачуть гори,
І серце плаче. Добре жить,
Коли нема чого любить.
В монастирі ми спочивали
У холодку, коло стіни,
І нам черниця розказала
Страданіє сестри княжни.
»Була багата, — говорила:
До гробу божого ходила,
Верталась в Київ одпочить,
Зайшла в Чигрин до нас убогих,
Та мабуть тяжкая дорога
Її спіткала... Тяжко жить,
З старцями по сьвіту ходить.
Вона була ще молодою
І прехорошая собою,
Та тільки сонцем запеклась
Та й занедужала. Лежала
Недовго щось, седмиці з три,
І все до крихти розказала
Мені і Ксенії сестрі,
І вмерла в нас. І де ходила,

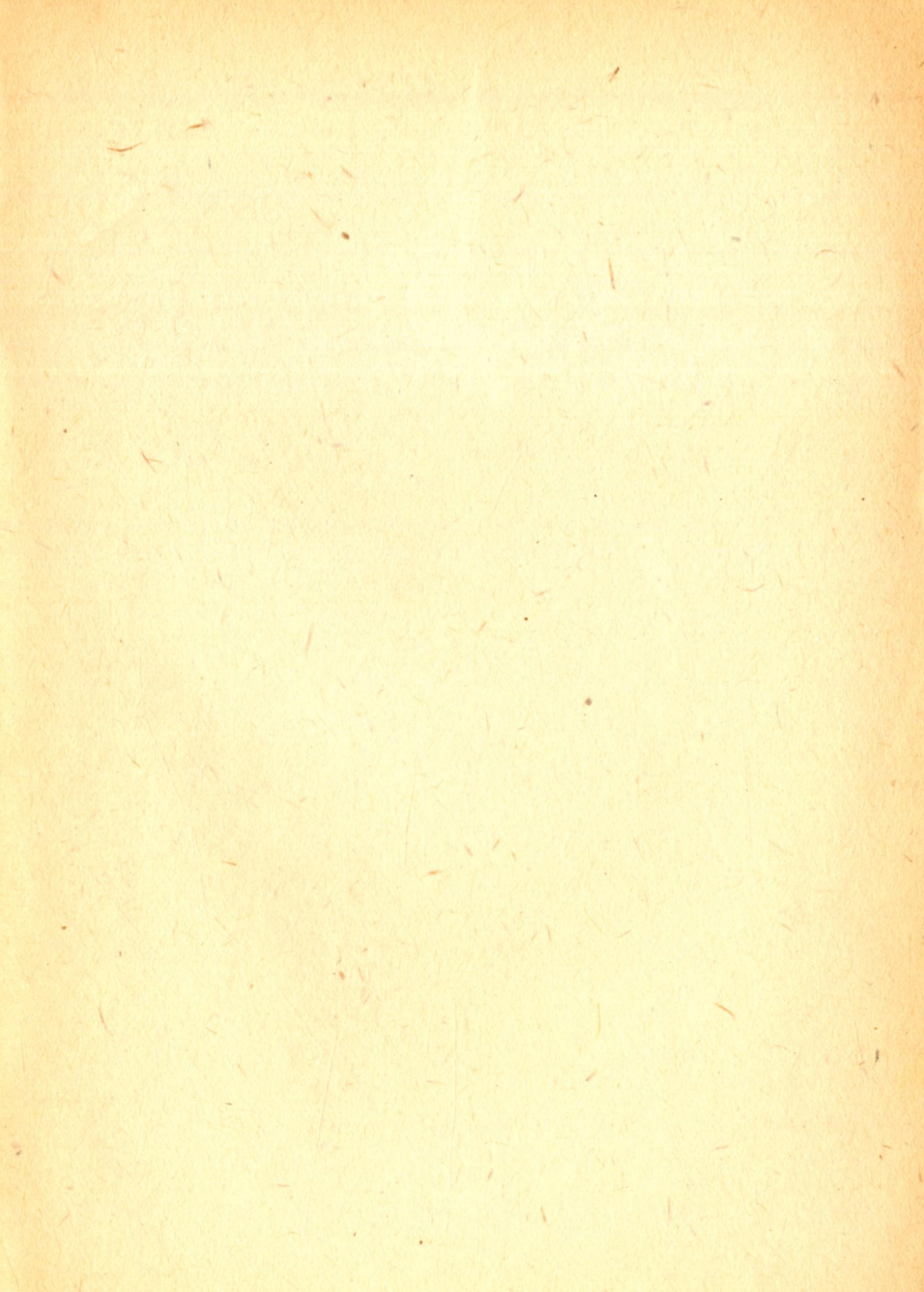
В яких-то праведних містах!
А в нас сердешна опочила..
Отсе її сьвята могила..
Ще не поставили хреста.»

1847.

Орська кріпость.

— 0 —

339965

Ілюстрована Шев

II
И 127.733

1. Причинна. З 2 малюнками і портретом.
2. Катерина. З 3 малюнками і портретом.
3. Тополя. З 1 малюнком і портретом.
4. Гайдамаки. З 15 малюнками і портретом.
5. Черниця Маряна. З 1 малюнком і портретом.
6. Утоплена. З 1 малюнком і портретом.
7. Гамалія. З 1 малюнком і портретом.
8. Сова. З 1 малюнком і портретом.
9. Єретик або Іван Гус. З 1 малюнком і портр.
10. Невольник. З 2 малюнками і портретом.
11. Наймичка. З 2 малюнками і портретом.
12. Відьма. З 1 малюнком і портретом.
13. Княжна. З 1 малюнком і портретом.
15. Варнак. З 1 малюнком і портретом.
16. Титарівна. З 1 малюнком і портретом.
17. Марина. З 1 малюнком і портретом.
18. Сотник. З 1 малюнком і портретом.
19. Петрусь. З 1 малюнком і портретом.
20. Тарасова ніч. — Іван Підкова. — Перебендя. З 2 малюнк. і портрет.
21. Русалка. — Як би тобі довело ся. З 2 малюнками і портретом.
22. Назар Стодоля. З 2 малюнками і портретом.
23. Збірник дрібних віршів. З 7 малюнками і портр.
24. Збірник дрібних віршів про Україну та козацтво. З 4 малюнками і портретом.

За всі разом..... \$1.50.

Кожий свідомий Українець повинен знати
ІСТОРІЮ СВОГО КРАЮ.

Видавництво »Канад. Фармера« в порозумінню з Руською Книгарнею у Вінніпегу передрукувало старокрасне видане Проф. М. Грушевського

ІЛЮСТРОВАНУ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ

в комплекті. Історія є популярна і зрозуміла для кожного. В старім краю випродано два видання, тепер вже час щоби по 4-ох літах появил ся третій наклад. Є се величезна книга, має 516 сторін, 416 образків. — Ціна \$3.00.

Замовлення висплайте на адресу:

Ruska Knyharnia

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека

№ 13.

КНЯЖНА.

З 1 малюнком і портретом.

165022

Накладом „Канадийского Фармера“
852 MAIN STREET, WINNIPEG, CANADA